

Złoty medal „Sierp i Młot”

(ros. Золотая Медаль "Серп и Молот")

Statut medalu.

Dekretem Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 27 grudnia 1938 roku został ustanowiony najwyższy stopień wyróżnienia za osiągnięcia w dziedzinie gospodarki i kultury – tytuł Bohatera Pracy Socjalistycznej.

Dekretem Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 22 maja 1940 roku w celu dodatkowego wyróżnienia obywateli, którzy otrzymali tytuł Bohatera Pracy Socjalistycznej, został ustanowiony złoty medal „Sierp i Młot”.

Bohaterom Pracy Socjalistycznej wręczano:

- najwyższą nagrodę ZSRR – order Lenina;**
- odznakę szczegółowego wyróżnienia – złoty medal „Sierp i Młot”;**
- list nagrodowy od Prezydium Rady Najwyższej ZSRR.**

Bohaterowi Pracy Socjalistycznej, który dokonał wyczynu w dziedzinie gospodarki lub kultury, nie mniejszego niż poprzedni, ponownie nadawano tytuł Bohatera Pracy Socjalistycznej, wręczano po raz drugi order Lenina, złoty medal „Sierp i Młot” oraz stawiano brązowe popiersie Bohatera w miejscowości, gdzie się urodził.

Za kolejne wyjątkowe czyny bohaterskie ponownie nagradzano orderem Lenina i złotym medalem „Złota Sierp i Młot”.

Złoty medal „Sierp i Młot” nosi się po lewej stronie klatki piersiowej powyżej pozostałych orderów i medali.

Ogólny opis medalu.

Złoty medal „Sierp i Młot” ma kształt pięcioramiennej przestrzennej gwiazdy z kątowno wygiętymi promieniami na awersie oraz wizerunkiem skrzyżowanych sierpa i młota w środku. Odstęp pomiędzy centrum gwiazdy a końcem promienia wynosi 15 mm, odstęp pomiędzy przeciwległymi promieniami – 33,5 mm. Wymiary sierpa i młota – 14 mm i 13 mm. Rewers medalu jest gładki, z wystającą otoczką. W centralnej części rewersu został umieszczony napis wypukłymi literami „Герой Социалистического Труда”. Rozmiar liter w słowach „Герой” i „Труда” wynosi

2 mm x 1 mm, w słowie „Социалистического” – 1,5 mm x 0,75 mm. W górnym promieniu na rewersie został wybity numer seryjny odznaczenia (wysokość 1mm).

Medal za pomocą uszka w górnym promieniu oraz zawieszki został podwieszony do prostokątnej kołodki o wymiarach 15 mm x 19,5 mm. Przez wycięcia w górnej i dolnej części kołodki przechodzi czerwona wstążka o szerokości 20 mm. Z drugiej strony kołodki została przylutowana gwintowana śruba z nakrętką w celu przymocowania medalu do munduru.

**Odznaczenie zostało wyprodukowane ze złota 950 próby (14,583+/-0,903 g.), kołodka – ze srebra (12,03+/-0,927 g.)
Ogólna waga medalu wynosi 28,014+/-1,5 g.**

Historia medalu.

Tytuł Bohatera Pracy Socjalistycznej był najwyższym stopniem wyróżnienia w ZSRR (podobnie do tytułu Bohatera Związku Radzieckiego) i nigdy nie był nadawany obywatelom państw zagranicznych.

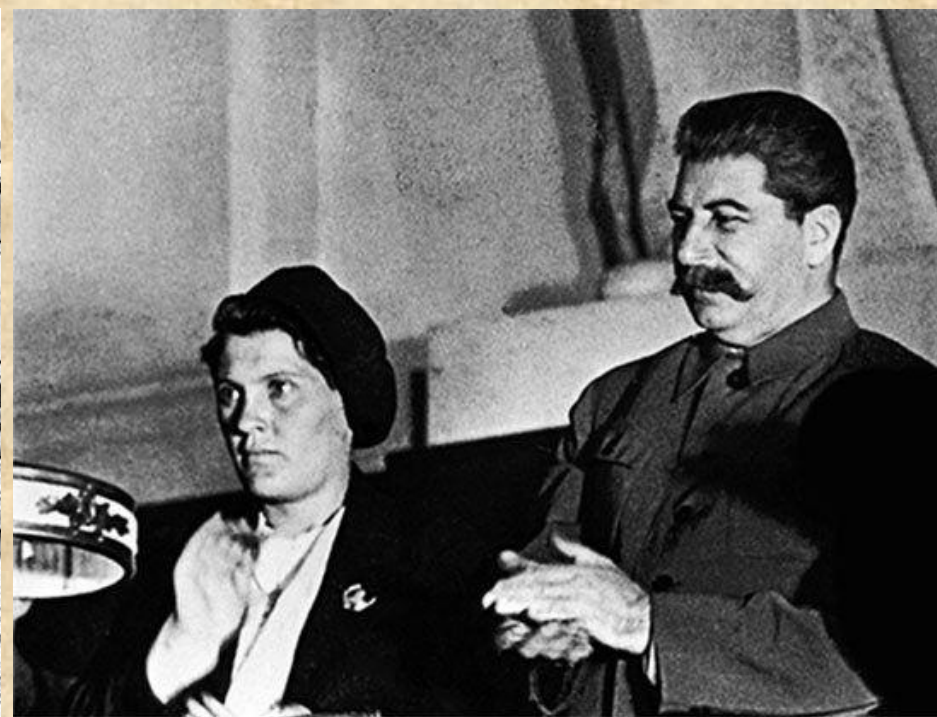
Postanowieniem PRN ZSRR z dnia 20 grudnia 1939 roku jako pierwszy został uhonorowany tytułem Bohatera Pracy Socjalistycznej oraz nagrodzony złotym medalem „Sierp i Młot” nr 1 Sekretarz Generalny KPZR I. Stalin.

W ciągu następnych 10 lat tytułem Bohatera Pracy Socjalistycznej nagradzano wyłącznie za tworzenie i wdrażanie nowych rodzajów broni oraz bohaterstwo podczas wojny. Złotym medalem „Sierp i Młot” nr 2 został nagrodzony w dniu 2 stycznia 1940 roku W. Diegtiarow za stworzenie nowej generacji karabinów maszynowych. Następnie uhonorowano konstruktorów lotnictwa N. Polikarpowa i A. Jakowlewa oraz konstruktora karabinów maszynowych F. Tokariewa.

Łącznie przed zakończeniem II Wojny Światowej uhonorowanych tytułem Bohatera Pracy Socjalistycznej zostało 201 osób.

W 1947 roku po raz pierwszy wręczono sporo medali „Sierp i Młot” grupie kolchoźników i kolchożnic za wysokie wyniki w zbiorze plonów. Jedną z najbardziej znanych nagrodzonych była wówczas traktorzystka Pasza Angelina, uczestniczka ruchu stachanowskiego. W 1938 Pasza Angelina ogłosiła hasło: „Sto tysięcy dziewcząt na traktory!”, które stało się jednym z najbardziej eksponowanych w ówczesnej propagandzie. Ruch stachanowski przekroczył ten plan i przeszkolono dwieście tysięcy traktorzystek.

Latem 1949 roku ZSRR przeprowadził pomyślnie zakończone testy bomby atomowej, za co nagrodzono tytułem Bohatera Pracy Socjalistycznej kilku naukowców, w tym I. Kurczatow, J. Zeldowicz, J. Chariton, K. Sczełkin. W tym samym czasie za „projekt atomowy” po raz pierwszy otrzymali drugie złote medale „Sierp i Młot” były minister obrony ZSRR B. Wannikow i konstruktor ciężkich czołgów N. Duchow. Wszystkie ww. osoby zostały uhonorowane tytułem Bohatera Pracy Socjalistycznej po raz trzeci w dniu 4 stycznia 1954 roku za udane testy bomby wodorowej po raz pierwszy w historii. W tym samym czasie swój pierwszy złoty medal „Sierp i Młot” (z trzech!) otrzymał A. Sacharow. Później postanowieniem z dnia 8 stycznia 1980 roku akademik Sacharow został zdegradowany ze stanowiska oraz pozbawiony wszystkich nagród państwowych, w tym trzech złotych medali Bohatera Pracy Socjalistycznej, za działalność antykomunistyczną.

Mimo to cały czas aktywnie działał na rzecz rozbrojenia, ograniczenia potencjałów nuklearnych, demokracji i poszanowania praw człowieka. Andriej Sacharow krytykował ustrój sowiecki, określając go jako totalitarny i jego poczynania – m.in. Interwencję ZSRR w Afganistanie, określając ją jako agresję. Wszystkie nagrody przywrócono mu dopiero podczas „pieriestrojki” Gorbaczowa.

W 1961 roku odbyło się wręczenie złotych medali „Sierp i Młot” twórcom programu kosmicznego ZSRR. „Podwójnymi” Bohaterami zostali; Główny konstruktor S. Korolew oraz zastępca przewodniczącego Rady Ministrów ZSRR D. Ustinow. Ideowy dowódca programu kosmicznego ZSRR, Sekretarz Generalny KPZR N. Chruszczow, został uhonorowany tytułem Bohatera Pracy Socjalistycznej trzy razy.

Złotym medalem „Sierp i Młot” został nagrodzony aktor W. Tichonow za rolę wywiadowcy pułkownika Isajewa (SS-Standartenführer Max Otto von Stirlitz) w serialu telewizyjnym „Siedemnaście mgnień wiosny”. Był to unikatowy przypadek nagrodzenia, ponieważ aktor przez cały czas trwania serialu miał założony mundur oficera SS.

Jako ciekawostkę można wymienić liczbę Bohaterów Pracy Socjalistycznej (łącznie 20370) w poszczególnych republikach ZSRR: RFSRR – 9760, Ukraina – 3651, Białoruś – 549, Uzbekistan – 922, Kazachstan – 1803, Gruzja – 1301, Azerbejdżan – 577, Litwa – 163, Mołdawia – 199, Łotwa – 165, Kirgizja – 275, Tadżykistan – 410, Armenia – 225, Turkmenistan – 323, Estonia – 137.

Łącznie podczas całej historii istnienia ZSRR tytuł Bohatera Pracy Socjalistycznej nadano ponad 19 tys. osobom.

„Podwójnymi” Bohaterami zostali ponad 160 osób, „potrójnymi” - 16 osób.

Szczegółowe opisy różnych odmian medalu.

Typ 1. Wczesna kołodka.

Ten typ medalu był wręczany w okresie od 22 maja 1940 roku do 19 czerwca 1943 roku. Prawdopodobnie nadano około 25 - 30 medali. Kołodka prostokątna, o wymiarach 25 mm x 15 mm. Dociskowa nakrętka na rewersie mała, o średnicy 17,75 mm. Na nakrętce został umieszczony napis „МОИДВОР” wybity wypukłymi literami. Złota gwiazda została połączona bezpośrednio z kółkiem na kołodce, bez dodatkowej zawieszki. Numer seryjny odznaczenia został wybity poziomo, powyżej napisu „Герой Социалистического Труда”, u podstawy górnego promienia gwiazdy. Minimalny znany numer medalu – 10, maksymalny – 22.

Typ 2. Późna kołodka.

Ten typ medalu był wręczany w okresie od 19 czerwca 1943 roku do momentu rozpadu ZSRR w 1991 roku. Kołodka prawie kwadratowa, o wymiarach 21,5 mm x 20,6 mm. Dociskowa nakrętka na rewersie duża, o średnicy 18,5 mm. Na nakrętce został umieszczony napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” wybity wypukłymi literami. Złota gwiazda została połączona z kołodką za pomocą dodatkowej zawieszki.

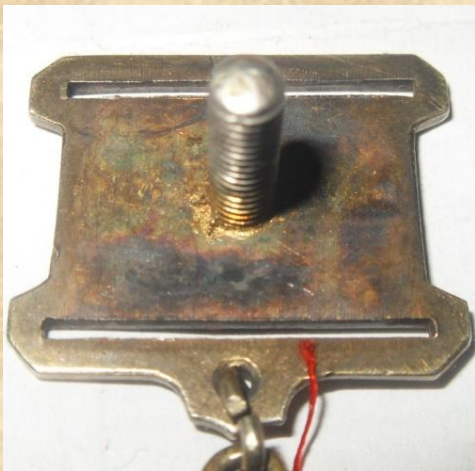
Wariant 1. Numer seryjny odznaczenia został wybity poziomo, powyżej napisu „Герой Социалистического Труда”, u podstawy górnego promienia gwiazdy. Wysokość cyfr wynosi 1,75 mm. Minimalny znany numer medalu – 85, maksymalny – 961.

Wariant 2. Numer seryjny odznaczenia został wybity poziomo, powyżej napisu „Герой Социалистического Труда”, u podstawy górnego promienia gwiazdy. W numerze są 4 cyfry, dlatego powstała potrzeba zmniejszenia rozmiaru cyfr do 1mm. Minimalny znany numer medalu – 1099, maksymalny – 9978.

Trzeba zaznaczyć, że „Gwiazdy” drugiego wariantu na początku produkcji miały większą grubość (i wagę!), niż medale z większym numerem seryjnym. „Grube” medale miały wagę 29,2 g, „cienkie” – 28,7 g. Granica w produkcji tych medali nie jest dokładnie określona, znajduje się gdzieś pomiędzy 3300 – 8700.

Wariant 3. Numer seryjny odznaczenia został wybity poziomo, poniżej napisu „Герой Социалистического Труда”, ponieważ u podstawy górnego promienia gwiazdy po prostu zabrakło miejsca na pięć cyfr. Wielkość cyfr wynosi 1mm. Minimalny znany numer medalu – 10004, maksymalny – 10498.

ГЕРОЙ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО
ТРУДА
10179

ГЕРОЙ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО
ТРУДА
10180

Wariant 4.

Numer seryjny odznaczenia został wybity poziomo, poniżej napisu „Герой Социалистического Труда”. Wielkość cyfr wynosi 1,5 mm. Minimalny znany numer medalu – 10705, maksymalny – 21082.

Wśród medali „Sierp i Młot” czwartego wariantu znaleziono kilka egzemplarzy z mocowaniem podobnym do agrafki. Prawdopodobnie takie medale były wykonane w celu nagradzania kobiet, ponieważ nie uszkadzały sukni tak, jak standardowe gwintowane śruby.

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО РАДИ СССР
ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
СССР ОДНА СОВЕТНИЦА ПРЕЗИДИУМ
СССР МОГАРЪН СОВЕТНИЦА ПРЕЗИДИУМ
ЫА ЖЪЖЪЖЪ ЖЪЖЪЖЪ ЖЪЖЪЖЪЖЪ
СССР АДИ СОВЕТНИЦА РАЖАСЪТ БЕЛЪТИ
ТЪЖЪ ЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪ
ПРЕЗИДИУМ СОВЕТОВ СЪЮЗЪ АДИ ОДИНЪНЪ ПСС
РЪЖЪ АУСЪТАЖЪ РАДОЖЪ ПРЕЗИДИУМ
СССР ЖЪЖЪЖЪ СОВЕТНИЦА ПРЕЗИДИУМ
ПРЕЗИДИУМ СОВЕТНИ ОДИН СССР
ЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪ
СССР ЕКАРЪ СОВЕТНИЦА ПРЕЗИДИУМ
ЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪЖЪ

ГЕРОЮ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ТРУДА

Тов. ГРИЗОДУБОВОЙ
Валентине Степановне

За большие заслуги в развитии авиации и в связи с семидесятилетием со дня рождения ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР УКАЗОМ от 6 января 1986 г. ПРИСВОИЛ ВАМ, ГЕРОЮ СОВЕТСКОГО СОЮЗА, звание ГЕРОЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ТРУДА с вручением ордена ЛЕНИНА, ЗОЛОТОЙ МЕДАЛИ „СЕРП И МОЛОТ” и ПОСТАНОВИЛ соорудить БРОНЗОВЫЙ БЮСТ на Вашей родине.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР *А. Д. [Signature]*
СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР *[Signature]*
Москва, Кремль. 6 января 1986 г.

„Wzorowy” komplet Bohatera Pracy Socjalistycznej (S. Lebediew) ze złotym medalem „Sierp i Młot”, orderem Lenina, legitymacją oraz małym i dużym listem nagrodowym.

Po zgubieniu złotego medalu „Sierp i Młot” nowego odznaczenia nie wydawano. Tylko w wyjątkowych sytuacjach (utrata podczas walk wojennych, klęsk żywiołowych itp.), kiedy nie było możliwości zachowania nagrody, wydawano duplikaty odznaczenia.

Na rynku kolekcjonerskim bardzo często można spotkać podróbki i kopie złotego medalu „Sierp i Młot”. Jakość ww. podróbek bardzo się różni, często wskazana konsultacja doświadczonego specjalisty (www.czasybohaterow.pl) w celu określenia autentyczności odznaczenia.

